

Ny sproglitteratur 2016

Danmark

Eva Skafte Jensen

Bordets glæder. Modersmål-Selskabets årbog 2016. Modersmål-Selskabet 2016. 174 s.

I *Bordets glæder* har årbogsudvalget samlet en række tekster om sprog og mad. Af bogens artikler kan nævnes *Martin Marchman Andersen*: Smag og behag kan (ikke) diskuteres.

Brink, Eva Theilgaard: Man skal bare kaste sig ud i det. En interviewundersøgelse af unge i Nordens nabosprogsforståelse i praksis. København 2016. 160 s.

Som antydnet i underoverskriften er der her tale om en rapport over nabosprogsforståelse. Det opmuntrende budskab er at unge i Norden forstår hinanden glimrende (især når der er tale om skandinaviske sprog) når de har ægte og relevante behov for at forstå hinanden for eksempel fordi de arbejder eller studerer i et andet nordisk land end det de er opvokset i.

Christoffersen, Mie Bligaard: Digitale spor på papiret. En korpusundersøgelse af danske gymnasieelevers tekstnormer, tekstlogikker og brug af digitale skriveredskaber. Ph.d.-afhandling, Københavns Universitet 2016. 248 s.

I denne afhandling undersøges det i hvilket omfang såkaldt digitalt indfødte mestrer de krav der stilles til dem i skolesammenhæng, hvor de blandt andet skal skrive opgaver i formater der er vokset ud af tankemåder der hører papirtilværelsen til.

Damm, Bjarke: Sproglig betydningsdannelse i teori og praksis. En teoretisk og empirisk videreudvikling af det integrerede sprogsyn. Ph.d.-afhandling, Københavns Universitet 2016. 275 s.

I denne ph.d.-afhandling søger forfatteren at afdække hvordan man kan undersøge sproglig betydningsdannelse på empirisk grundlag. Det empiriske

grundlag udgøres af en række interviews med mænd som har sex med andre mænd, om begrebet/fænomenet *barebacking*.

Dansk Sproghistorie I: Dansk tager form. Red. af Ebba Hjorth, Henrik Galberg Jacobsen, Bent Jørgensen, Birgitte Jacobsen og Laurids Kristian Fahl. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Aarhus Universitetsforlag 2016. 476 s.

I en årrække har dette værk været på vej; det er blevet til som et kollektivt projekt med mange bidragydere. Bidragene til de enkelte emner er blevet skrevet af autoriteter på det pågældende område. Ud over seks trykte bind omfatter værket hjemmesiden *danksproghistorie.dk*. Formålet med *Dansk Sproghistorie* er at skabe og viderebringe ny erkendelse om og indsigt i det danske sprogs historie fra de første runeindskrifter til dagens sprog og dermed bidrage til den sproglige refleksion i Danmark, både blandt læg og lærd.

Danske Studier 2016. Red. af Simon Skovgaard Boeck og Henrik Blicher under medvirken af Andrea Stengaard. Universitets-Jubilæets danske Samfund nr. 590. 2016. 274 s.

Af bindets indhold er der i denne sammenhæng grund til at fremhæve *Jan Lindschouw* og *Lene Schøsler*: Leonora Christinas franske ordforråd. En didaktisk og diakron analyse af hendes Franske selvbiografi (1673), *Sanni Nimb*: Der er ikke langt fra tanke til handling. Om semantiske typer og systematisk polysemi i Den Danske Begrebsordbog, *Birgit Eggert*: Danmarks gamle Personnavne. En milepæl i dansk personnavneforskning. I anledning af 80-året.

Bindet indeholder desuden en række anmeldelser, fx *Henrik Jørgensen*: Frans Gregersen & Tore Kristiansen: Hvad ved vi nu – om danske talesprog?

Danske talesprog. 15-2015. København: Nordisk forskningsinstitut, Afdeling for dialektforskning og Museum Tusulanum 2015. 252 s.

Dette nummer af *Danske talesprog* er tilegnet Asgerd Gudiksen i anledning af hendes 60-årsfødselsdag. Af bindets artikler kan nævnes *Karen Margrethe Pedersen*: Paradigmer med former som *indre*, *inderste*, *inderst* – i historisk og geografisk belysning, *Torben Arboe*: Pluralis behandlet som singularis neutrum – en type kollektiv i jysk?, *Pia Quist*: Konstruktion af 'perkerdansk' og danskhed i online debatter om multietnisk ungdomsstil.

Daugaard, Line Møller, Nina Hauge Jensen, Kitte Søndergaard Kristensen, Hanne Laursen, Anja Bols Slåttvik og Gabriele Wolf: *Flersprogethed i dagtilbud og skole. Lingvistisk etnografiske analyser af sprog-pædagogisk praksis.* Københavnerstudier i tosprogethed 73. Københavns Universitet, Humanistisk Fakultet 2016. 135 s.

Denne antologi indeholder artikler om hvordan flersprogethed håndteres i danske institutioner og skoler.

EDO – Ebbas Danske Ordbog. Red. af Laurids Kristian Fahl, Birgitte Jacobsen, Henrik Galberg Jacobsen, Bent Jørgensen og Merete K. Jørgensen. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab 2016. 456 s.

EDO er en gave til ledende ordbogsredaktør Ebba Hjorth i anledning af hendes 70-årsfødselsdag. Bogen indeholder 57 bidrag med udgangspunkt i ord, for eksempel *festabe, mobil, tak*, skrevet af kolleger og fagfæller.

Ejstrup, Michael Kjær: Vælg dit sprog. Tal ordentligt. Hans Reitzels Forlag 2016. 204 s.

Denne bog henvender sig til journalister og andre professionelle sprog- og tekstarbejdere. Den fokuserer på sprog som social overenskomst mellem mennesker, og den lægger vægt på at sproget både formidler budskaber og er en del af afsenderens identitet.

Frandsen, Johs. Nørregaard: Kovendinger. Liv i sproget. Kristeligt Dagblads Forlag 2016. 181 s.

I *Kovendinger* beskriver forfatteren hvordan udtryk og vendinger forandrer sig i takt med at det samfund de er opstået i (for eksempel det gamle bondesamfund), ændrer sig og måske endda forsvinder.

Ghandchi, Narges: What we talk about when we talk about mother tongue. Linguistic minority pupils and the issue of mother tongue education in Copenhagen. Københavnerstudier i tosprogethed 72. København: Københavns Universitet, Humanistisk Fakultet 2016. 126 s.

Formålet med denne bog er at undersøge hvordan begrebet modersmål opfattes af ikkedansksprogede lærere.

Jensen, Jørgen Nørby: Nye danske ord med historie. Dansk Sprognævnets Skrifter 49. 2016. 200 s.

I denne bog kan man læse om hvordan ord som *girafsprag, balalhippie, håneret, jabat* og 171 andre kom ind i dansk. Foruden betydningsforklaringer

ger giver bogen indsigt i på hvilket tidspunkt de enkelte ord er kommet ind i dansk, og hvordan dette passer ind i den på det pågældende tidspunkt kulturelle situation.

Jervelund, Anita Ågerup og Jørgen Schack: Den der skriver d i gjort. Staveproblemer i folkeskolens ældste klasser. Dansk Sprognævns skrifter 48. 2016. 132 s.

I denne bog fremlægger forfatterne resultaterne af en omfattende undersøgelse af danske skolebørns stavefærdigheder. Til grund for undersøgelsen ligger dels et materiale på 755 afgangsprøver i faget dansk, dels en række opfølgende prøver i de tilsyneladende sværeste typer prøveord. Bogen sammenligner blandt andet med en tilsvarende undersøgelse fra 1978, og en af konklusionerne er at den generelle stavefærdighed er nogenlunde ens for de to årgange, og at de sværeste problemområder er de samme dengang som nu, for eksempel såkaldte *r*-problemer.

Kulturlæring. Red. af Marta Kirilova og Anne Holmen. Københavnerstudier i tosprogethed. Bd. C9. Københavns Universitet, Humanistisk Fakultet 2016. 277 s.

Antologien *Kulturlæring* indeholder 6 artikler, der alle beskæftiger sig med kulturlæring fra forskellige vinkler. Ud over indledning ved Marta Kirilova og Anne Holmen omfatter antologien artikler skrevet af Karen Risager, Uffe Kasper Rasmussen, Kristine Rode Larsen og Julie Valvik.

LexicoNordica. 23-2016. Red. af Henrik Lorentzen og Emma Sköldbberg. Nordisk Forening for Leksikografi 2016. 316 s.

Temaet for bindet er *Nordiska ordböcker och pedagogik*. Bindet indeholder et dansk bidrag: *Jørgen Bonde, Thomas Arentoft Nielsen og Malte von Sebested*: Når ordbøgerne går på nettet i undervisningen. Bindet indeholder desuden anmeldelser om eller på dansk, fx *Pia Jarvad*: Svenske nyord, *Marit Hovdenak*: Sproget.dk – alt om dansk?

Let us have articles betwixt us. Papers in Historical and Comparative Linguistics in Honour of Johanna L. Wood. Red. af Sten Vikner, Henrik Jørgensen og Elly van Gelderen. Aarhus University 2016. 492 s.

Denne bog indeholder 21 artikler om lingvistik og sproghistorie, især hvad angår dansk og engelsk. Af bogens artikler kan nævnes *Torben Arboe*: Gender and number peculiarities of uncountable nouns in Jutlandic (Western Danish), *Camilla Søballe Horshund*: I don't know why did they accept that: Grammaticality judgements of negation and questions in L1 Danish and L1 Finnish lear-

ners of English, *Eva Skafte Jensen*: Changes in the properties of the noun in Danish – evidence from the indefinite article, *Henrik Jørgensen*: Doubling left syntactic positions in Danish, *Anne Mette Nyvad*: Multiple complementizers in Modern Danish and Middle English.

Lund, Jørn: Hvor går gransen? 55 statusopdateringer om det danske sprogs umådelige rummelighed. Gads Forlag 2016. 231 s.

I *Hvor går gransen?* stiller Jørn Lund skarpt på sproglige grænsespørgsmål som om man må sige *dværg*, om man må tale om *sigøjnere*, om det er i orden at udtale *færge* som *fao*, om dialekterne bør tages alvorligt og meget mere.

Mørch, Ida Elisabeth: Korrekt stavning – den lille hjælper. Dansk Sprognævn og Dafolo 2016. 48 s.

Korrekt stavning – den lille hjælper er en opslagsbog henvendt til skoleelever i folkeskolens ældste klasser og studerende på ungdomsuddannelserne. I den kan man blandt andet finde hjælp til klassiske sprogrigtighedsproblemer som om man skal skrive i et eller flere ord, hvornår der skal sættes *-r* på ord, og hvornår man skal bruge henholdsvis *ligge* og *lægge*.

Mål & Mæle. 37. årgang, 1 nummer. Red. af Kasper Boye, Eva Theilgaard Brink, Carsten Elbro, Ken Farø og Erik Hansen 2016, 32 s.

Foruden brevkassen *Sprogligheder* med spørgsmål om sprog indeholder *Mål & Mæle* artikler om sprog. Af nummerets indhold er der i denne sammenhæng grund til at fremhæve *Lars Brink*: Nyere danske lydlove 2.

Nordiske Studier i Leksikografi 13. Rapport fra 13. Konference om Leksikografi i Norden, København 19.-22. maj 2015. Red. af Asgerd Gudiksen og Henrik Hovmark. Skrifter udgivet af Nordisk Forening for Leksikografi, skrift nr. 14. København 2016. 461 s.

Konferencerapporten indeholder 35 artikler hvoraf cirka halvdelen ligger indenfor temaet *den digitale ordbogsbruger*, og den anden halvdel handler om andre emner.

Ny forskning i grammatik 23. Red. af Marie Herget Christensen, Jan Heegård, Lars Heltoft, Eva Skafte Jensen, Sune Sønderberg Mortensen og Peter Juul Nielsen. Dansk Sprognævn 2016. 252 s.

Ny forskning i grammatik giver læseren et indblik i den nyeste nationale sprogforskning indenfor dansk og en lang række fremmedsprog. Af bindets artikler kan nævnes *Marie Herget Christensen*, *Tanya Karoli Christensen* og

Torben Juel Jensen: Forgrunding af ledsætninger – et psykolingvistisk eksperiment, *Anna Sofie Hartling*: Ledstilling i ledsætninger i dansk som arvesprog i Argentina. Et foreløbigt studium, *Lars Heltoft*: Topologisk og kombinatorisk syntaks som alvorligt ment skelnen, *Eva Skafte Jensen*: Ordklassepotentiale, *Karoline Kühl* og *Jan Heegård*: Ledstillingsvariation i amerikanske hovedsætninger med topikalisering, *Sune Sønderberg Mortensen*: Den yderste højrefløj – tunge ledsætninger og andre utilpassede elementer i sætningsperiferien, *Kathrine Thisted Petersen*: Pragmatikkens rolle i et morfologisk funderet genussystem i yngre middelskånsk, *Jørgen Schack*: Appositionsforbindelser, *Sten Vikner*: Verbalartikelvariation i de germanske sprog.

NyS. Nydanske Sprogstudier. 50-2016. Red. af Margrethe Heidemann Andersen, Tanya Karoli Christensen, Ken Ramshøj Christensen, Jan Heegård, Torben Juel Jensen, Thomas Wiben Jensen og Marianne Rathje. Udgivet af Dansk Sprognævn 2016. 258 s.

Bind 50 er et temanummer om *Ny kognitiv sprogforskning*. Det indeholder 7 artikler: *Sune Vork Steffensen*: Sprogvidenskabens kognitive spørgsmål: en introduktion til den distribuerede sprogtilgang, *Sarah Bro Trasmundi*: Distribueret kognition og distribueret sprog: analyse af kognitive events i en akutmedicinsk praksis, *Brian Due*: Fælles orientering som ressource for idéudvikling: En single case analyse baseret på Distributed Cognition (DC) & Conversation Analysis (CA), *Thomas Wiben Jensen*: Metaforicitet: Et kognitivt, økologisk perspektiv på metaforbrug i sproglig interaktion, *Charlotte Sun Jensen*: Økologiske nicher og affordances i andetsprogstilegnelse, læring og undervisning, *Simon Borchmann*: En funktionel semantik funderet på økologisk psykologi, *Line Burbolt Kristensen*: Sprog og krop – Psykolingvistik i Danmark.

NyS. Nydanske Sprogstudier. 51-2016. Red. af Margrethe Heidemann Andersen, Tanya Karoli Christensen, Ken Ramshøj Christensen, Jan Heegård, Torben Juel Jensen, Thomas Wiben Jensen og Marianne Rathje. Udgivet af Dansk Sprognævn 2016. 138 s.

Af indholdet i bind 51 kan nævnes *Anne Kjærgaard* og *Torben Juel Jensen*: Er 'klart sprog' lettere at forstå? En undersøgelse af forståelsen af to versioner af et brev fra SKAT, *Kristine Rode Larsen*: "I aften går jeg i skole på dansk". En kompleksitetsteoretisk undersøgelse af den sproglige udvikling hos tre lærnere med dansk som andetsprog.

Nyt fra Sprognævnet 2016 nr. 1-4. 16 s. + 16 s. + 16 s. + 16 s. Dansk Sprognævn.

Numrene indeholder et udvalg af sproglige spørgsmål til Dansk Sprognævn, bogomtaler og artikler om sproglige forhold, fx *Sabine Kirchmeier: Flygtning* eller *migrant* – vær opmærksom på dit ordvalg (nr. 1), *Sune Just Christensen: Genus i nye ord* (nr. 2), *Margrethe Heidemann Andersen: Om bogstavet x* (nr. 3), *Jørgen Nørby Jensen: Om ordet kickoff* (nr. 4).

Ord & Sag nr. 36. 60 s. Aarhus Universitet 2016.

Ord & Sag udgives af Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforskning ved Aarhus Universitet. Nummeret indeholder videnskabelige såvel som populærvidenskabelige artikler om jysk sprog, fx *Viggo Sørensen: Ægt*, begreb og glose – og hvordan Jysk Ordbog håndterer denne dobbelthed.

Petersen, Helle: Forandringskommunikation. Samfundslitteratur 2016. 126 s.

Bogen giver en forskningsbaseret gennemgang af hvordan man skridt for skridt planlægger sig til den mest effektive forandringskommunikation.

Rask. Internationalt tidsskrift for sprog og kommunikation. Vol. 44, sommer 2016. 184 s. University of Southern Denmark, Institute of Language and Communication.

Nummeret er et temanummer om sprogbrug og interaktion i de nye medier. Af indholdet kan nævnes *Eva Skafte Jensen: "Se mor kun med venstre hånd"*. Om forvaltningen af deiksis i sms, *Marianne Rathje: "Du staver af lort til selv"*. Sprognormer i debatforummet Nationen, *Margrethe Heidemann Andersen: Afvigelser fra retskrivningsnormen på blog.dk – hvornår og hvorfor?*

Skytte, Gunver: Eli – 99 års opdagelsesrejse gennem livet. En biografi om sprogforskeren Eli Fischer-Jørgensen (1911-2010). Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab 2016. 235 s.

Denne bog er, som undertitlen antyder, en biografi over en af de store, danske sprogforskere, nemlig den internationalt anerkendte fonetiker Eli Fischer-Jørgensen. Biografisten beskriver først og fremmest hovedpersonens faglige karriere, men inddrager også forskellige personlige oplevelser, især når disse har haft indflydelse på det faglige.

Smedegaard, Anne: Genrer som rammer. Et genreanalytisk studie af institutionelle skrive- og eksamenspraksisser i det almene gymnasiums danskfag med afsæt i en diskussion af pragmatisk genreteori. Ph.d.-afhandling, Københavns Universitet 2016. 327 s.

I denne ph.d.-afhandling fremlægger forfatteren resultaterne af en undersøgelse af gymnasieelevers skrivefærdigheder i faget dansk.

Sprog & Samfund. Nyt fra Modersmål-Selskabet. 34. årgang, 2016, nr. 1-4. 16 s. + 16 s. + 16 s. + 16 s. Red. af Michael Blædel.

Foruden anmeldelser af sproglitteratur og omtaler og referater af sproglige arrangementer indeholder numrene kortere artikler om forskellige sproglige forhold, fx *Marie Maegaard*, *Malene Monka* og *Jann Scheuer*: Bornholmsk vin og dialekt (nr. 1), *Pia Jarvad*: Nye ord – siden sidst (nr. 2).

Sprogforum. Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik. Årgang 22, 2016, nr. 62 + 63. 96 s. + 104 s. Aarhus Universitetsforlag.

Nr. 62 er et temanummer om sprog, kultur og viden og indeholder bidrag af bl.a. Sanne Larsen, Petra Daryai-Hansen og Anne Holmen: Flersproget internationalisering på Københavns Universitet og Roskilde Universitet. Nr. 63 sætter fokus på genrepædagogik og indeholder artikler af bl.a. *Elisabeth Engberg-Pedersen*: Er dansk tegnsprog et truet sprog?

Studier i nordisk 2010-2011. Selskab for Nordisk Filologi. Foredrag og årsberetning. Redigeret af Anne Mette Hansen og Lena Wienecke Andersen. København 2015. 222 s.

Af publikationens otte artikler er der i denne sammenhæng grund til at nævne *Sv. Eegholm-Pedersen*: Moth – den første danske definitionsordbog, *Christina Fogtmann*: Grammatik, forståelser og følelser – hvad er i spil når politiet tester sprog?, *Anne Kjærgaard*: Om hvorfor offentligt ansatte ikke bare ændrer skrivestil – fra problemmodel til fortolkningsmodel, *Torben Juel Jensen*: Non-realitetsmarkører i dansk talesprog – hvis man kan sige det på den måde, *Sabine Kirchmeier-Andersen*: Dansk Sprognævn – Fremtidens udfordringer og planer, og *Sanni Nimb*: Oplysninger om adverbiers syntaks i danske ordbøger – er det tit, at det desværre bare ikke overhovedet er dækkende?

Tænketanken om sprog: anbefalinger til at styrke sprog i gymnasiet. Gymnasielærerforeningen 2016. 40 s.

Denne publikation indeholder dels 10 anbefalinger til styrkelse af sprog i gymnasiet, dels et antal artikler om dansk og fremmedsprogsgene. I denne sammenhæng er der særlig grund til at fremhæve bidraget fra *Sabine Kirchmeier* og *Jørn Lund*: Hvordan har niveauet i skriftlig dansk udviklet sig? Hvad ved vi, og hvordan kan vi vurdere niveauet?

Wallentin, Mikkel: Sprog. Tænkepauser 38. Aarhus Universitetsforlag 2016. 61 s.

Denne bog indgår i en serie udgivet af Aarhus Universitet af små bøger på maks. 60 sider. Ambitionen er at publicere forskning i kort format til lægfolk. Forfatteren til denne tænkepause er sprognørd og hjerneforsker, og han berører undervejs på sine 60 sider emner som sprog som symbol, som evolutionær fordel, som kategoriseringsmiddel m.m.

Finland

Anna Maria Gustafsson

Ensimmäinen kuvasanakirjani – suomi-arabia-suomi [Min första bildordbok – finska-arabiska-finska] Katy R. Kudela. Pen & Paper. Esbo 2016. 31 s.

Ensimmäinen kuvasanakirjani är en illustrerad ordbok som ger de första grunderna i arabiska och finska. Ordboken är tvåspråkig och innehåller också uttalsanvisningar.

Finlandssvensk ordbok. Institutet för de inhemska språkens webbpublikationer 45. Helsingfors. Institutet för de inhemska språken. Nätpublikation: <http://kaino.kotus.fi/fsob>

I december 2016 utkom *Finlandssvensk ordbok* för första gången elektroniskt. Nätordboken är så gott som identisk med den andra upplagan av den tryckta versionen av *Finlandssvensk ordbok*, som utkom 2008. Ordboken innehåller drygt 2 500 finlandismer, det vill säga ord och uttryck som är specifika för svenskan i Finland eller som används i en annan betydelse i finlandssvenskan än i standardsvenskan. I ordboken finns förklaringar till vad orden och uttrycken betyder, standardsvenska motsvarigheter och rekommendationer om i vilka sammanhang en finlandism är gångbar och när den bör ersättas av en standardsvensk motsvarighet.

Folkmålsstudier 54. Red. Hanna Lehti-Eklund, Camilla Lindholm och Caroline Sandström. Meddelanden från Föreningen för nordisk filologi r.f. Helsingfors 2016. 214 s.

I *Folkmålsstudier 54* ingår bland annat en artikel av Mari Bergroth och Åsa

Palviainen, där författarna undersöker tvåspråkiga barns språkanvändning på svenskspråkiga daghem på tre orter i Finland och vad det säger om språkpolicyn på daghemmet. Det visade sig att barnen på daghemmet i den officiellt enspråkigt finska kommunen använde mest finska, medan barnen i de tvåspråkiga kommunerna i högre grad anpassade sig till pedagogernas språkval och talade svenska. Jenny Stenberg-Sirén skriver om radiospråket i Svenskfinland. Enligt hennes undersökning är radioredaktörerna mestadels positiva till att regionala drag hörs i talspråket i etern, men nyhetsspråket ska gärna vara neutralt. Toleransen för regionala drag är högre i flödesprogram och regionala program. Dessutom ingår artiklar av bland andra Karin Milles, Maria Vidberg och Martina Huhtamäki.

Förvaltningshistorisk ordbok. Svenska litteratursällskapet 2016. Nätpublikation: fho.sls.fi

Den elektroniska publikationen *Förvaltningshistorisk ordbok* ger en översikt över äldre förvaltningsterminologi i Finland. Syftet med ordboken är också att hjälpa forskare att förstå hur förvaltningen fungerade i forna tider. I ordboken finns material från medeltiden till 1950. Termerna definieras på svenska och därtill kortfattat på finska. I varje artikel finns listor på vilka källor artikeln baserar sig på och information om under vilken tidsperiod ordet har använts.

Hyvin suunniteltu, puoleksi kirjoitettu. Apuneuvoja tekstintekijälle [Välplanerat, nästan färdigskrivet. Råd och hjälp för skribenter]. Statsrådets kanslis publikationsserie 6/2016. <http://verkkojulkaisut.vm.fi/zine/92/cover>

Hyvin suunniteltu, puoleksi kirjoitettu är en elektronisk skrivhandledning som i första hand riktar sig till anställda inom den offentliga förvaltningen, men också till andra som skriver i sitt arbete. Skrivhandledningen koncentrerar sig i synnerhet på vad man som skribent ska tänka på innan man börjar skriva till exempel till vilken genre texten hör och till vem texten riktar sig. Den innehåller också råd om meningsbyggnad och ordval.

Kansalaistaito [Medborgarfärdighet]. Vesa Heikkinen och Tapio Pajunen. Teos. Helsingfors 2016. 352 s.

Kansalaistaito behandlar det politiska språkbruket i Finland. Författarna presenterar vilka drag som utmärker det politiska språket i fråga om ordval, texter och tal. De skriver också om vilka som egentligen skapar berättelserna och hur texterna påverkar varandra. I de senare kapitlen behandlas relationen mellan sanning och politik och vad som gör en person till politiker.

Kielen elämä [Språkets liv]. Lari Kotilainen. Siltala 2016. 200 sidor.

Kielen elämä handlar om finskans ursprung, utveckling och framtid. Den behandlar de stora linjerna i finskans historia, men lyfter också fram detaljer som till exempel varför Mikael Agricola glömdes bort av senare generationer och varför ryssarna tillät att det finska språket fick en synlig roll under 1800-talet.

Kielikello. Kielenhuollon tiedotuslehti. [Finska språkbyråns tidskrift] Institutet för de inhemska språken. Helsingfors.

Som tidigare utkom *Kielikello* med fyra nummer 2016. Under året behandlades många olika ämnen i *Kielikello*. I det första numret ingick bland annat en artikel om hur skogsfinnarnas språk fortfarande syns i namnbeståndet i det område i Norge dit skogsfinnarna flyttade på 1600-talet.

I det andra numret behandlades namnfrågor ur olika synvinklar: grundläggande frågor inom namnplanering, namn på kommuner och vilken betydelse kommunnamnen har för att platsens särprägel och invånarnas känsla för hembygden ska upprätthållas. Dessutom behandlades namngivning av flygplatser och namn på platser i naturen som anspelar på ormar.

I årets tredje nummer granskades bland annat strukturen i nya sammansättningar. Det sägs ofta att de sammansatta orden i finskan är långa och svåra, men noggrannare forskning har visat att det inte stämmer. I samma tidning skrev vi också om webbsidor riktade till invandrare. Ofta har de som skapat webbsidorna inte lyckats beakta målgruppen på rätt sätt.

Nummer fyra innehöll bland annat en artikel som ur ett folklingvistiskt perspektiv behandlade hur så kallade lekmän talar om dialekter, hur de karakteriserar olika dialekter och deras särdrag och hur de benämner dialekter från olika områden.

I varje nummer besvarades också frågor om språkbruk och namnvård. Dessutom presenterades nyord, bakgrunden till diverse fraser och dialektala fenomen. *Kielikello* publicerade även ett antal rekommendationer från den finska språknämnden.

Landqvist, Hans, Christer Laurén, Lieselott Nordman, Marianne Nordman och Maria Kvist: Juridik på svenska i Finland. Perspektiv på språk och rätt. Scriptum 2016. 400 s.

Juridik på svenska i Finland behandlar det svenska juridiska språket i Finland ur olika perspektiv. I boken ingår ett kapitel om lagsstiftningens historia i det svenska riket fram till 1809 och ett om hur juridiken i Finland har utvecklats sedan 1809, med betoning på den språkliga utvecklingen. Språkvården av det svenska lagspråket i Finland och författningsöversättningen i Finland be-

handlas i varsitt kapitel. Slutligen behandlas också den svenskspråkiga juristutbildningen i Finland.

Namn i stadsmiljö. Handlingar från NORNA:s 42 symposium i Helsingfors den 10–12 november 2011. Red. Leila Mattfolk, Maria Vidberg och Pamela Gustafsson. Institutet för de inhemska språkens webbpublikationer 44. Helsingfors 2016.

Namn i stadsmiljö utkom som fritt tillgänglig nätpublikation 2016. Rapporten innehåller artiklar från det nordiska namnforskarsymposiet i Helsingfors 2011. Artiklarna handlar bland annat om de olika namnskicken i städer i Norden, till exempel personnamnsskicket i två svenska städer på 1600-talet, kvinnors namnfraser i Helsingfors i slutet av 1800-talet och föräldrars val av namn på sina barn i Göteborg på 2000-talet. Här ingår även texter om t.ex. namngivning av befästningar i Finland i slutet av 1700-talet eller hur 2000-talets mäklare i Stockholm marknadsför bostäder med attraktiva namn på bostadsområden.

Ordbok över Finlands svenska folkmål. Institutet för de inhemska språkens webbpublikationer 33. Helsingfors. Institutet för de inhemska språken. Nätpublikation: <http://kaino.kotus.fi/fo>

År 2016 kompletterades *Ordbok över Finlands svenska folkmål* med cirka 1 800 nya artiklar då avsnittet p-pipsa publicerades på webben. Ordboken beskriver dialekterna i Österbotten, på Åland, i Åboland och i Nyland och ger sockenvis uppgifter om uttal, böjning och betydelser. Den finlandssvenska dialektordboken omfattar över 70 000 ordboksartiklar (abbal–pipsa). Dialektordboken uppdateras fortlöpande och den färdiga ordboken planeras omfatta ungefär 120 000 ordboksartiklar. Numera utkommer ordboken endast elektroniskt.

Paunonen, Heikki: Sloboa Stadissa – stadin slangin etymologiaa. Docendo 2016. 605 s.

Sloboa Stadissa tar upp 500 finska slangord som har ryskt ursprung. Varje ord behandlas i en längre artikel som redogör för ordets ursprung och historia. I början av boken behandlas språkkontakten mellan finskan och ryskan på 1800–1900-talen, främst i Helsingfors, och författaren diskuterar hur språkkontakten har påverkat finskan och slangen i Helsingfors.

Puheesta tekstiksi: puheen kirjallisen esittämisen alueita, keinoja ja rajoja. [Från tal till text: områden, metoder och gränser för återgivning av tal i text] Red. Liisa Tiittula och Pirkko Nuolijärvi. Suomen kirjallisuuden seura 2016. Helsingfors. 286 s.

Trots att tal och text är olika, finns det många tillfällen då talat språk måste skrivas ner, till exempel i intervjuer eller textade tv-program. *Puheesta tekstiksi* innehåller artiklar som på olika sätt belyser problematiken kring att omvandla talat språk till text. Boken behandlar också hur tekniken har påverkat den här processen och riktar sig dels till dem som jobbar med att omvandla tal till text, dels till dem som studerar kommunikation, språk eller översättning.

På finska och svenska. Tvåspråkig pedagogik i daghem och förskola.

Red. Anu Palojärvi, Åsa Palviainen och Karita Mård-Miettinen. Jyväskylän universitet 2016. Pdf-version: <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/49824>

På finska och svenska är en rapport om hur en ny modell för tvåspråkig pedagogik utvecklades och genomfördes på ett daghem i Finland. Modellen går ut på att daghemspersonalen växlar ganska fritt mellan finska och svenska, i motsats till den traditionella språkbadsundervisningen där varje vuxen konsekvent talar ett och samma språk med barnen. I boken presenteras bakgrunden till modellen, hur den genomfördes och vilken respons den har fått av föräldrar och daghemspersonal. De avslutande kapitlen består av reflexioner av forskare och experter. Publikationen är tvåspråkig.

Räisä, Tiina: Medieritualet som klass- och kulturbundna diskurser och funktioner: Hufvudstadsbladets lucia och konstruktionen av Svenskfinland.

Helsingfors 2016. 245 s. Nätpublikation: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/170075>.
Tiina Räisäs doktorsavhandling undersöker luciatraditionen i Svenskfinland som medieritual från 1950-talet till 2010-talet och hur Hufvudstadsbladet genom kommunikation med sina läsare konstruerar en finlandssvensk identitet kring luciatraditionen. Hufvudstadsbladets bevakning av lucia är ett talande exempel på hur medierna konstruerar verkligheter och gruppstillhörigheter. Avhandlingen visar att medieritualet består av flera olika sammanhållande funktioner, i det här fallet bland annat de finlandssvenska ortnamnen, personnamnen och institutionsnamnen. Samtidigt är bevakningen av lucia ett exempel på hur skapandet av en identitet samtidigt innebär ett (oavsiktligt) andragörande av dem som inte passar in i den identiteten.

Sanotaan tyylisiin näin – kirjoituksia kielen ilmiöistä [Man säger typ så här – om språkliga fenomen].

Erkki Lyytikäinen. Gaudeamus 2016. 240 sidor.
Sanotaan tyylisiin näin handlar om språkliga fenomen, språkhistoria och om hur språket används och förändras. Ett språk som lever förändras och i

skriftspråket syns förändringarna ofta först i informella texter och reklamsammanhang. Exempel på frågor som boken ger svar på är: Hur smälter lånord in i finskans böjningssystem? Hur många ord finns i det finska språket? Vem bestämmer vad som är korrekt språkbruk?

Språkbruk, tidskrift utgiven av Institutet för de inhemska språken. Helsingfors.

Språkbruk utkom som tidigare med fyra nummer under år 2016. Tf chefredaktör var Pia Westerberg och tf redaktionssekreterare var Bianca Holmberg. Monica Äikäs besvarade språkfrågorna i tidningen.

I Språkbruk 1/2016 ingår en artikel om språkvårdens syn på språkliga förändringar, skriven av Anna Maria Gustafsson. Daniel Andersson skriver om svenska ordspråk och Jenny Stenberg-Sirén skriver om hur språket i de finlandssvenska radionyhetererna har förändrats sedan 1970-talet. Enligt Stenberg-Sirén har radiospråket blivit mer neutralt sedan 1970-talet och uttalet i nyheterna har blivit mer skriftspråksnära, framför allt under 1990- och 2000-talen.

I årets andra nummer av Språkbruk ingår en intervju med humorgruppen KAJ, som skriver musik och genomför scenshower på österbottnisk dialekt. Alva Dahl skriver om skiljetecken i svenskan och vilka nyansskillnader valet av skiljetecken kan ge upphov till i texten. I Urban Östbergs artikel behandlas vanliga ordfel bland dem som lär sig svenska som andraspråk. De allvarligaste feltyperna är semantiska fel och konstruktionsfel. Gun Oker-Blom skriver om begreppet multilitteracitet i modersmålsämnet i den nya läroplanen som togs i bruk i skolorna i Finland hösten 2016.

I nummer 3/2016 skriver Monica Äikäs om sammansatta verb i svenskan. Mikael Parkvalls artikel handlar om vad ett pidginspråk är och vilka faktorer som gynnar pidginisering. Maria Vidberg skriver utifrån sin doktorsavhandling om gatunamn i Helsingfors. Dessutom ingår bland annat en intervju med språkrättsrådet Corinna Tammenmaa, som har som uppdrag att följa upp hur språklagen i Finland tillämpas.

I decembernumret av Språkbruk, 4/2016, redogör Oliver Blomqvist för sin forskning kring hur svenska och finska används i medeltida urkunder, och visar att språkblandning förekom redan då. Katharina Leibring skriver om husdjursnamn, som numera ofta är desamma som populära namn på småbarn. Mikael Parkvall fortsätter sin artikelserie om pidginspråk i det här numret med att redogöra för hur ett pidginspråk uppstår.

Varje nummer innehåller en ledare, recensioner, språkfrågor och svar, noter, rapporter från språkkonferenser och språkseminarier och annat redaktionellt material. I varje nummer ingår också en krönika kring ett språkligt tema.

Krönikörer 2016 var Thomas Sundell, Jan-Erik Andelin, Jeanette Björkqvist och Maria Österlund.

Språkmöten i skönlitteratur – perspektiv på litterär flerspråkighet.

Red. Siv Björklund & Harry Lönnroth. VAKKI Publications. Vasa 2016. 191 s. Nätpublikation: <https://oula.finna.fi/Record/oula.1539594/TOC>.

Målet med *Språkmöten i skönlitteratur* är att behandla flerspråkighet och språkväxling inom skönlitteratur, framför allt mellan svenska och finska. I boken ingår tre artiklar som diskuterar teori och metodik, bland annat analysmodeller, inom området. Den andra delen av boken består av tre empiriska studier inom området: kodväxlingen i Kjell Westös Helsingforsskildringar, flerspråkighet i illustrationer i moderna finlandssvenska bilderböcker och hur ungdomar reagerar på texter som innehåller flera språk. Den sista delen av boken består av tre studier i hur översättare hanterar språkväxling när de översätter skönlitteratur från svenska till finska eller tvärtom.

Text och textualitet. Red. Pia Hirvonen, Daniel Rellstab och Nestori Siponkoski. VAKKI Publications Nr 7. Vasa 2016. Nätpublikation: http://www.vakki.net/publications/start_sve.html.

Temat för det trettiosjätte VAKKI-symposiet var *Text och textualitet*. Konferenspublikationen innehåller 37 artiklar på finska, svenska, engelska och tyska, baserade på de föredrag som hölls under symposiet. Professor Susanne Göpferich behandlar de utmaningar som det innebär att förstå och själv producera vetenskaplig text på ett främmande språk och lyfte fram betydelsen av att formulera sig på sitt modersmål. Docent Leena Kuure behandlar hur teknologiseringen och digitaliseringen av vårt samhälle påverkar begreppet textualitet och vårt sätt att kommunicera och samarbeta. Professor Else Mundal granskar begreppet textualitet med utgångspunkt i norrön kultur och litteratur, där gränsen mellan muntlig och skriftlig diktning har vacklat genom historien.

Tolvanen, Eveliina: Myndighetskommunikation på två språk – pensionstexter på svenska och finska i Finland och Sverige i ett systemisk-funktionellt perspektiv. Turun Yliopiston julkaisuja – Annales Universitatis Turkuensis B 425. Humaniora. Åbo 2016. 84 s. Nätpublikation: <http://www.doria.fi/handle/10024/127345>.

Eveliina Tolvanen undersöker i sin doktorsavhandling finlandsfinska, finlandssvenska, sverigesvenska och sverigefinska pensionstexter från Folkpensionsanstalten (FPA) i Finland och Pensionsmyndigheten i Sverige ur ett systemisk-funktionellt perspektiv. Tolvanens resultat visar att myndighetstexter i

Finland är mer formella än myndighetstexter i Sverige, både på svenska och finska. I de finländska texterna framställs läsaren ofta som en passiv mottagare och myndigheten som utbetalare och beslutsfattare. I texterna från Sverige har läsaren en mer aktiv roll och myndigheten framställs framför allt som den som betalar ut den pension som mottagaren har rätt att få. FPA har medvetet arbetat med klarspråk och som en följd av det är du-tilltal det vanligaste i texterna från FPA, liksom i texterna från Pensionsmyndigheten. På FPA:s webbplats framställs finska och svenska som jämlika, medan de sverigefinska texterna på Pensionsmyndighetens webbplats är betydligt kortare och enklare än de svenska.

Tänkta termer – Terminologihänsyn i nordiskt perspektiv. Red. Nina Pilke & Niina Nissilä. VAKKI Publications Nr. 5. Vasa 2016. 299 s. Nätpublikation: <http://www.uva.fi/sv/sites/vakki/publications/tanktatermer/>.

Tänkta termer handlar om terminologins roll i samhället och är ett samarbetsprojekt mellan de nationella terminologicalentralerna i de nordiska länderna. Boken är menad att vara ett bidrag till diskussionen om terminologiarbetet i Norden. I boken ingår tolv artiklar som handlar om terminologi på olika nivåer. Artiklarna är skrivna på svenska, finska, norska, danska och engelska. I boken ingår bland annat texter om juridisk terminologi, om lagring av terminologi i termbanker och om utbildning inom terminologi.

Vanhan kirjasuomen sanakirja [Ordbok över den gamla skriftfinskan]. Institutet för de inhemska språkens webbpublikationer 38. Helsingfors.

Vanhan kirjasuomen sanakirja dokumenterar ordförrådet i den gamla skriftfinskan (1543–1810). År 2016 publicerades avsnittet ja-omainen på nätet. Ordboken uppdateras fortlöpande. Källorna som används vid dokumenteringen är främst tryckta finskspråkiga texter, men också en del handskrifter. Ordboken belyser ordens historia och hur satskonstruktionerna har utvecklats. Den har också betydelse för den teologiska forskningen, eftersom de flesta källorna består av andlig och annan kyrklig litteratur. Ordförrådet i ordboken belyser också idéhistorien under den svenska tiden och juridikens historia.

Vanhan kirjasuomen sanakirja har utkommit i tryckt form i två band (a–kööpeti). Arbetet med att publicera uppslagsorden i den tryckta utgåvan på nätet pågår samtidigt som redaktionen skriver nya artiklar.

Vik, Gun-Viol: Fullmäktigeförsamlingar i ljuset av språklig växelverkan. Tvåspråkighet i tre fullmäktigeförsamlingar. Vaasan yliopiston julkaisuja. Selvityksiä ja raportteja 207. Vasa 2016. 76 s. Nätpublikation: <http://www.uva.fi/sv/research/publications/orders/database/?julkaisu=834>.

Fullmäktigeförsamlingar i ljuset av språklig växelverkan undersöker tvåspråkigheten i tre fullmäktigeförsamlingar i Österbotten. De fungerar alla på både svenska och finska och studien visar att inställningen till tvåspråkigheten i stort sett är positiv. Den tvåspråkiga mötespraxisen i sig ifrågasätts i mycket liten grad. Ledamöterna talar det språk de själva föredrar och tolkning till båda språken finns tillgänglig för den som behöver. Möteshandlingarna finns på både svenska och finska.

Det som enligt studien väcker en del irritation är om en ledamot upprepar exakt samma sak på båda språken i ett anförande. Däremot förväntas ordförande och i många fall även tjänstemän leda mötena och hålla föredragningar på båda språken.

Vidberg, Maria: Ortnamn i kontakt i Helsingfors. Finska inslag i bruket av gatunamn i svenska kontexter. Nordica Helsingiensia 45. Helsingfors 2016. 147 s. Nätpublikation: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/161868>.

I sin doktorsavhandling undersöker Maria Vidberg bruket av finska ortnamn i Helsingfors bland svenskspråkiga ortsbor. Resultaten visar bland annat att det finns tre typer av finska inslag: de rent finska namnen, till exempel *Kallio* i stället för *Bergbäll*, hybridnamn, till exempel *Hietaniemigatan* i stället för *Sanduddsgatan* (fi. *Hietaniemenkatu*), och parallellt namnbruk, då talaren först säger det svenska namnet och genast upprepar namnet på finska, som i *Majstad Toukola* eller *Eirastranden Eiranranta*.

Færøyane

Marius Sætur og Zakaris Svabo Hansen

Hjalmar P. Petersen: "The Spread of the Phrasal Clitic *sa* in Faroese". *Arkiv för Nordisk Filologi* 131: 105-128. Lund: Språk- og litteraturcentrum.

Artiklen behandlar det klitiska *-sa* i færøsk og viser, hvordan dette klitikon breder sig i nutidssproget. Oprindeligt blev det brugt sammen med beslægt-skabsord som fx "ømmusa kleynur" ('bedstemors klejner') og med proprier som fx "Ólasa bilur" ('Oles bil'). Det påvises, at *-sa* nu også bruges sammen med andre proprier som fx navne på institutioner og der er også eksempler på, at det bruges sammen med pronomen, fx "hinumsa" ('de andres') og med

substantiver som fx "børninisa" ('børnenes'). Artiklen ser på oprindelsen til –sa og fremsætter den hypotese, at dette går tilbage til den gamle endelse i genitiv pluralis. Den blev oprindeligt knyttet til personlige pronomener som "hans-a", "hennar-a", "okkar-a" etc. Derfra breder det sig til proprier som "Jákupsa" ('Jacobs') og ses første gang i navnet på en nidvise, "Jákupsa skegg".

Eivind Weyhe: "Staðarnavnið Grømmi á Viðareiði." Fróðskaparrit 62. bólk, 2015: 9-13. Tórshavn: Fróðskapur / Faroe University Press.

Artiklen er et forsøg på at forklare formen *Grømmi*, der forekommer i stednavnet *Eystur á Grømma* i bygden Viðareiði. Oprindeligt var det et navn udenfor bygden, men er i dag en del af selve bygden. Konklusionen er, at *Grømmi* oprindeligt var et kompositum, sammensat af norrønt *gróf* 'fordybning, vandløb' og *munni* 'munding'.

Eivind Weyhe: "Meira um heltn í føroyskum staðarnøvnum." Fróðskaparrit 62. bólk, 2015: 14-19. Tórshavn: Fróðskapur / Faroe University Press.

Dette er et supplement til en artikel i Fróðskaparrit 56 af samme forfatter om ordet *heltn* i færøske stednavne. Nyt materiale fra bygderne Sandavágur og Skálavík er præsenteret, og yderligere kommentarer til eksemplerne fra Svínø og Hvalba.

Island

Jóhannes B. Sigtryggsson

Íslenskt mál og almenn málfræði. Nr. 37. ['Islandsk sprog og generel lingvistik'. Tidsskrift udgivet af den islandske lingvistikforeningen] 2015 (utg. 2016). Red. Haraldur Bernharðsson og Höskuldur Þráinsson. 216 s.

Dette nummer indeholder tre artikler af Kristín M. Jóhannsdóttir, Anton Karl Ingason og Ásgrímur Angantýsson (om bl.a. konjugation i älvdalska). Nummeret indeholder også oppositionstaler til Katrín Axelsdóttir's ph. d.-afhandling som handler om historiske studier i det islandske bøjningssystem.

Orð og tunga. Nr. 18. ['Ord og sprog'. Tidsskrift udgivet af Árni Magnússon-instituttet for islandske studier]. 2016. Red. Ari Páll Kristinsson. 165 s.

Dette hæfte af *Orð og tunga* indeholder syv artikler af Þorsteinn G. Indriða-

son, Margrét Jónsdóttir, Guðrún Þórhallsdóttir, Matteo Tarsi, Robert Nedoma, Marie Novotná og Ingibjörg Elsa Björnsdóttir. Svavar Sigmundsson skriver en bog anmeldelse om bogen *Orð að sönnu* en omfattende bog om islandske ordsprog efter Jón G. Friðjónsson som udkom 2014.

Jóhannes B. Sigtryggsson. "Um íslensku í bréfum til Landsnefndarinnar fyrri 1770–1771." *Landsnefndin fyrri 1770–1771 II. Bréf frá prestum / Den islandske Landkommission 1770–1771 II. Breve fra præster.* Red. Hrefna Róbertsdóttir og Jóhanna P. Guðmundsdóttir, s. 59–84. Reykjavík: Þjóðskjalasafn Íslands. [626 s.] [Dansk oversættelse af artiklen er på s. 85–111. "Det islandske sprog i Landkommissionens breve 1770–1771."]

Artiklen handler om sproget i de breve til Den islandske Landkommission 1770–1771 som er skrevet på islandsk. Fokuset er på nogle ændringer i bøjningen af adjektiver/pronomener og verber.

Eiríkur Rögnvaldsson. "Um utanaðkomandi aðstæður íslenskrar málþróunar." [’Om eksterne forhold i islensk sprogudvikling’] *Skírnir* 190, s. 17–31.

I denne artikel diskuterer Eiríkur Rögnvaldsson, professor i islandsk ved Háskóli Íslands, forskellige trusler mod islandsk, specielt tab af domæner til engelsk. Han siger at islandsk er i fare for en digital død (e. *digital language death*). Eiríkur kritiserer myndighederne for forsømmelser på dette område.

Guðrún Kvaran, Gunnlaugur A. Jónsson, Sigurður Pálsson. "Viðeyjarbiblía (1841) : áhrif hennar og staða í sögu íslenskra biblíuþýðinga." *Skírnir* 190, s. 112–155.

Denne artikel fortæller om resultaterne af en undersøgelse af en udgave af bibelen fra midten af nittenhundredtallet (*Viðeyjarbiblía*). Konklusionen er at den havde mindre puristisk indflydelse på det islandske sprog end mange havde tænkt.

Málið.is.

I november 2016 åbnede Árna Magnússon-instituttet i islandske studier en ny webportal www.malid.is hvor man kan søge i instituttets vigtigste ordbøger og sprogdata-baser. Nu er syv databaser i portalen, fx *Beygingarlýsing íslensks nútímamáls* hvor man kan se bøjningen af ca. 280.000 ord, *Málfarsbankinn* (database med svar ved ca. 7.000 spørgsmål om sprog), *Stafsetningarorðabókin* (den islandske retskrivningsordbog) og *Íslensk nútímamálsorðabók* (en ny islandsk-islandsk ordbog som bygger på ISLEX-databasen).

Norge

Torbjörg Breivik

Askedal, John Ole, Tor Guttu, Per Egil Hegge, Inger-Lise Nyheim, Arthur O. Sandved og Ole Michael Selberg. Norsk grammatikk: Riksmål og moderat bokmål. 2015. Oslo: Kunnskapsforlaget. 264 s.

Revidert og utvidet utgave av Gorgus Cowards *Norsk riksmålsgrammatikk*. Utgitt i samarbeid med Det Norske Akademi for Språk og Litteratur. Grammatikken er en omfattende beskrivelse av moderne norsk språk med egne kapitler om tegnsetning, rettskrivningsregler og bokmålets og riksmålets normeringshistorie etter 1814. Den er også tilgjengelig som e-bok.

Blikstad-Balas, Marte. 2016. Literacy i skolen. Oslo: Universitetsforlaget. 128 s.

Med utgangspunkt i nyere forskning problematiserer forfatteren hva slags literacy skolen legger opp til i sine tradisjonelle tekstpraksiser. Boka handler om hva literacy er og hva skolen kan gjøre for å sørge for at alle elever utvikler relevante måter å bruke tekster på. Boka avsluttes med konkrete råd om hvordan lærere kan fremme allsidig og bred tekstkompetanse.

Fjeld, Ruth Vatvedt. 2017. Skriv godt og riktig på jobben. Oslo: Universitetsforlaget. 304 s.

Boka er en enkel innføring i de viktigste reglene for å skrive korrekt norsk. Boka bygger på «Norsk til kontorbruk. Råd og regler for godt skriftspråk» fra 2005.

Golden, Anne og Elisabeth Selj. 2015. Skrivning på norsk som andrespråk. Oslo: Cappelen Damm akademisk. 255 s.

Denne boka handler om skrivning og om det å undervise i skrivning når norsk er andrespråk. Forfatterne undersøker hva som kjennetegner andrespråksskrivernes tekster, hva det innebærer å være en andrespråksskriver, både i utdanninga og på fritida. Hvilke rammer finnes for skrivinga og vurdering av den? Og de viser hvordan man kan forbedre skriveopplæringa med utgangspunkt i innsikter fra denne forskninga. Boka er aktuell for forskere, studenter og lærere innen norsk som andrespråk og tilgrensende fagfelt.

Grønvik, Oddrun, Helge Gundersen, Lars S. Vikør og Dafinn Worren. 2016. Norsk ordbok: Ordbok over det norske folkemålet og det nynorske skriftspråket. Band XII. Oslo: Det Norske Samlaget. 1648 spalter.

Med dette siste av tolv planlagde bind er ordboksverket Norsk Ordbok fullført.

Gunnerud, Sara og Wegard Harsvik. 2016. Ord er makt. Oslo: Res Publica. 278 s.

Forfatterne viser hvordan valg av ord og bilder påvirker den politiske dagsordenen og hvordan vi tenker på det som diskuteres i samfunnsdebatten. Med utgangspunkt i språkvitenskapen brukes konkrete eksempler på politiske ordvalg for å understreke at ord har påvirkningskraft. Hvordan skal sentrum-venstresida forholde seg til dette? Lar mediene seg bruke til å fremme en politisk agenda når de benytter høyresidas begreper? Det handler om kvaliteten på den offentlige samtalen. Språk bør brukes til å diskutere uenigheter og problemer, og ikke til å tilsløre forskjeller.

Hegge, Per Egil. 2016. Den norske folkesjela: Ordene som forteller hvem vi er. Oslo: Kagge forlag.

Denne boka tar for seg alle de ordene som ikke bare karakteriserer oss nordmenn, men som kanskje også er med på å gjøre oss til nettopp det.

Mange av ordene handler naturlig nok om vær og vind, geografiske fenomen, fauna, tur og natur og ikke minst ulike matretter som rømmegrøt, brunost og lutefisk. Men her er også ord som utepils, gullrekka, pappaperm, oljeprisfall, naver, matpakke, handlingsregelen, vinmonopolet og velferdsstaten.

Hoel, Kåre og Tom Schmidt. 2016. Bustadnavn i Østfold 15: Skjeberg. Oslo: Novus forlag. 531 s.

Bustadnavn i Østfold, Skjeberg, er bind 15 i et verk som etter hvert vil omfatte alle kommuner i Østfold. Verket er en sterkt utvidet og revidert utgave av Oluf Ryghs Norske Gaardnavne (bind 1 Smaalenenes Amt, 1897). Rygh begrenset seg i all hovedsak til navn på matrikkelgårdene, men nå er også navn på andre bebyggelser tatt opp til drøfting, samtidig som gårdsnavnene gis fylldig behandling – både språklig og kulturhistorisk.

Iversen, Harald Morten og Hildegunn Otnes. 2016. Å lære å skrive: Tekstkompetanse i norskfagets skriveopplæring. Universitetsforlaget. 2016. 248 s.

Det er ei faglig oppdatert grunnbok som tar for seg alle sentrale aspekter ved skriveprosessen og gir læreren klok veiledning for skriveundervisninga. Den forklarar hva skrivekompetanse er, hva som er skrivingas ulike formål og viktige trekk ved skriveprosessen. Denne kunnskapen er grunnlaget for det fagspråket læreren bruker, og for hvordan skriveundervisninga bør legges opp. Forfatterne legger særlig vekt på hvilke ulike funksjoner skriveoppgaver bør ha, og hvordan veiledninger og vurdering av skriveprosesser og tekster kan gjøres.

Skriveferdighet innebærer kunnskap om språk, tekst og kommunikasjon og evne til å bruke denne kunnskapen til å skrive gode tekster. Boka gir innsikt i ulike format for skriving som sjanger og skrivehandlinger, digitale medier og multimodale tekster. Den tar også for seg struktur og sammenheng i tekster og viser hvordan man kan bruke språket godt og korrekt. Boka er rik på skriveoppgaver, elevksempler, analyser og vurderinger av dem.

Jahr, Ernst Håkon, Gudlaug Nedrelid og Marit Aamodt Nielsen. 2016. Språkhistorieskriving og språkideologi: Eit utval norske språkhistorikarar. Oslo: Novus forlag. 156 s.

Denne boka undersøker om og i kva grad ulike språkstridsideologiar frå 1800- og 1900-talet kjem fram i arbeida til utvalde norske språkhistorikarar.

Det var ikkje berre språkvitskapen som definerte rammene for norsk språkhistorieskriving på 1800- og 1900-talet. Språkstriden, som var eit resultat av frigjeringa frå Danmark saman med nasjonalromantisk filosofi og ideologi, fekk stor innverknad. Boka tek for seg nokre sentrale språkhistorikarar og diskuterer kva for problemstillingar, teoriar og metodar dei tek opp for å sjå i kva grad dei var påverka av dei språkideologiske strømingane i tida.

Karlsen, Helene Urdland, Lars S. Vikør og Åse Wetås (red.). 2016. Livet er æve, og evig er ordet: Festskrift til Norsk Ordbok 1930–2016. Oslo: Det Norske Samlaget. 215 s.

Skriftet er gjeve ut i samband med at det tolvte og siste bandet av Norsk Ordbok kom ut. Boka inneheld fire kanoniske artiklar om Norsk Ordbok, minibiografar over alle personane som har vore med i arbeidet, o.a.

Kinn, Torodd og Lars Anders Kulbrandsstad. 2016. Språkets mønstre: Norsk språklære med øvingsoppgaver. 4. utgave. Oslo: Universitetsforlaget. 520 s.

Boka gir en innføring i begreper og metoder for å beskrive det grammatiske systemet i et språk. Dette er også en grunnbok i språkbygningen i moderne norsk. Grammatikkbegrepet er vidt og behandler mønstre på ulike språklige nivåer: lyd- og rettskrivingsmønstre, ord- og setningsmønstre og mønstre i betydningsinnholdet i ord og ytringer.

Denne utgaven er faglig oppdatert og forbedret.

Kruken, Kristoffer: Personnamnarbeid av P.A. Munch. 2016. Oslo: Novus forlag. 294 s.

Historikeren P.A. Munch (1810–63) er mest kjent for det store verket *Det norske Folks Historie* (1852–63), men han gjorde også banebrytende arbeid i andre fag, blant annet i navnegransking. I denne boka er artiklene hans om personnavn samlet. Boka har i tillegg en faghistorisk innledning, tekstkritiske merknader og et register. Artiklene hans omfatter over 4 000 navn med varianter og gir en enestående oversikt over norsk og germansk navnehistorie. Munch går grundig inn på etymologi, betydning, ordlagingsmåter, lydhistorisk utvikling og skriftformer.

Formålet med artiklene var primært kulturelt og ideologisk, og de inneholder klare vurderinger og råd, men Munch la samtidig et vitenskapelig grunnlag av avgjørende verdi for personnavngranskinga i Norden. Med denne utgaven får Munch tilbake sin opplagte posisjon i faghistorien, og registrene gjør det lett å finne ut hva han sier om hvert enkelt navn.

LexicoNordica 23 – 2016: Nordiska ordböcker och pedagogik. 2016. Nordiska föreningen för lexikografi. 316 s.

LexicoNordica er et nordisk tidsskrift som kommer ut årlig. Det inneholder vitenskapelige artikler om leksikografi og anmeldelser av fagbøker innen feltet, ordbøker og andre leksikografiske ressurser. I nummer 23 ser man nærmere på bruken av ordbøker generelt, i undervisningssammenheng og som del av læreplanene. Nummeret inneholder også omtaler av nye ordbøker.

Namn og nemne: Tidsskrift for norsk namnegransking. Norsk namnelag. Årgang 33 – 2016. Oslo: Novus forlag. 130 s.

Denne årgangen inneheld ein artikkel om opphavet til landsnamnet Noreg/Norge – eit innlegg i ein langvarig debatt. Det er ein artikkel om onomastikk-

faget og praksis for vitenskapleg publisering ved sida av artiklar om namneskikk i eldre tid, bokmeldingar o.a.

Nilsen, Gølin Kaurin og Jorunn Fjeld. 2016. Norsk nå! 2. utgave. Bergen: Fagbokforlaget. 320 s.

Dette er et nybegynnerverk i norsk for voksne innvandrere og dekker nivå A1 og A2. Tekstene favner fra dialoger og nyttesjangre til sammenhengende tekster og dikt eller sanger. Boka er modernisert med nye uttrykk og temaer, bedre differensieringsmuligheter og flere oppgaver. Den er også oppdatert i henhold til gjeldende læreplan.

Nytt om namn. Meldingsblad for Norsk namnelag. Nr. 61/62 – 2015. 103 s.

Meldingsbladet omtaler aktuelle saker som endring av lov om stadnamn og framtida for norsk namnegransking. Det er opplysningar om stadnamntenesta, kommentarar til aktuelle namnesaker, omtale av nye masteroppgåver og annan ny namnelitteratur. Det er òg artiklar med namnefagleg innhald og opplysningar om konferansar og seminar.

Ottesen, Johan. Gardsnamn i Ulstein. 2016. Fotoarkivet. 118 s.

Kva tyder namna Flø, Roppene, Ulstein, Skeie – og alle dei andre gardsnamna i Ulstein? Somme av desse namna er vanskelege å forstå. Det har difor gjennom åra vore presentert mange ulike løysingar på desse namnegåtene. I denne boka presenterer Johan Ottesen tolkingar som har vore gjorde av andre – før han kjem med sine eigne synspunkt.

Riksem, Brita Ramsevik. 2016. Grammatikk og rettskriving: Nye rammer for språknormering. Novus forlag. 159 s.

Boka byggjer på masteroppgåva med det same temaet. Eit hovudpoeng var å undersøkje kva konsekvensar det ville ha for språknormeringa om ho var basert på generativ grammatikk.

Rognsaa, Aage. 2016. Kunsten å skrive godt. Oslo: Universitetsforlaget. 271 s.

Hovedbudskapet i denne boka er enkelt: Skriv slik at leserne dine oppfatter innholdet. Dette er ei håndbok for alle skrivende menneske. Den gir praktiske råd om hvordan du skriver en tekst som er rask å lese, lett å forstå og lett å huske.

Sandøy, Helge (red.). 2015. Talemål etter 1800: Norsk i jamføring med andre nordiske språk. Oslo: Novus forlag. 464 s.

Forfattarane tek opp talemålsendingar i Norden dei siste to hundreåra. Boka inneheld artiklar om alle dei nordiske språka. Språkending i byar og industristader er drøfta for seg.

Språknytt. Språkrådets tidsskrift. 36 s.

Språknytt kommer ut fire ganger i året. Språknytt er gratis, har et opplag på 10 800 eksemplarer og legges også ut på Språkrådets nettsider.

Språknytt består av aktuelle artikler om språk, innsiktsartikler, intervjuer og de faste spaltene «Lesarspørsmål», «Nyord», «Med andre ord», «Klipp», «Språkbrukaren» og «Historia bak».

I nr. 1/2016 handlet det blant annet om hvordan en del norske fagmiljø har arbeidet med å utvikle norsk fagspråk de siste årene. Fagmiljøene spenner fra kjemi via optometri til lingvistikk. Felles for dem er at de har behov for å utvikle et bedre begrepsapparat på norsk.

Nr. 2/2016 handlet om talemål der det diskuteres hvilken funksjon dialekten har som del av identiteten for en person, og om dialekten kan være i veien for en effektiv kommunikasjon. Ildsjeler har holdt seg til dialekten sin og gjennom det formidlet den språklige kulturarven, men det har også vært personer som har stått for et instrumentelt språksyn og som bare vil kommunisere enklest mulig med omverdenen.

Nr. 3/2016 handlet om norske stedsnavn som en viktig del av kulturarven. Stedsnavnloven ble endret i 2015, og det har ført til en del stridigheter om hvordan spesielt gamle navn skal skrives i dag. I tillegg er det artikler om normering og om bruk av fagord i ulike sammenhenger og til ulike mottakere.

Nr. 4/2016 handlet om rettskriving og blant annet om lærerstudentenes kunnskaper i rettskriving. Mange stoler for mye på at det de en gang lærte, fortsatt gjelder, andre tror at normene er mye trangere enn den er. I tillegg blir omtaler av norske ordbøker gitt stor plass, blant annet presenteres den første norske ordboka fra 1643.

Statsspråk. Oslo: Språkrådet. 4 s.

Statsspråk – bladet for godt språk i staten – kommer ut med fire nummer i året. Bladet har et opplag på 15 000 og distribueres gratis til statsansatte og andre interesserte. Deler av bladet legges på Språkrådets nettsider, og hele bladet kan lastes ned som pdf-dokument fra www.sprakradet.no/statssprak. Statsspråk inneholder en hovedartikkel, et større oppslag med praktiske råd og tips («*På plakaten*») og dessuten notiser om relevante arrangementer, språktips og et dikt.

I nr. 1/2016 forteller kommunikasjonssjefen ved Forsvarets forskningsinstitutt at de har tilsatt en egen språkrådgiver for å løfte den språklige kvaliteten blant forskerne. Oppgaven som språkrådgiver er omfattende, og sammendrag av rapporter som skal nå et bredt publikum, har blitt prioritert. *På plakaten* får leserne tips om rett bruk av tankestrek og bindestrek.

Nr. 2/2016 ser nærmere på språket i pasientjournaler og hvordan godt språk kan styrke sikkerheten for pasientene. Bladet viser også til nettkurset «Den gylne pennen», som er en innføring i de viktigste klarspråksteknikkene. *På plakaten* svarer på noen av de språkspørsmålene statsansatte ofte lurer på.

Nr. 3/2016 presenterer diskusjonen om valg av målform i en fylkeskommune. I et fylke som lenge har hatt nynorsk som administrasjonsspråk, ble det nylig fremmet forslag om at fylket skulle bli språknøytralt fordi mange saksbehandlere bruker bokmål. Bruk av aksenttegn i norsk sto *På plakaten*. Aksenttegn brukes vanligvis ikke i norsk. Unntaket er visse egennavn og utenlandske navn og uttrykk som har aksent på originalspråket.

Nr. 4/2016 er språkobservasjon tema. Digitalisering av tekster har gjort det enklere å følge med i hvordan folk skriver. Norsk normeres i samsvar med bruksprinsippet og retter seg blant annet etter utviklingstendenser man kan se i bruken av ord og uttrykk. *På plakaten* viser hvordan man kan ta seg fram i Bokmåls- og Nynorskordboka for å få fram informasjon om enkeltord og bøyningsformer.

Termposten. Oslo: Språkrådet. 6 s.

Termposten er et elektronisk nyhetsbrev. Nyhetsbrevet informerer om hva som skjer på terminologifronten i Norge og andre steder. Det inneholder også stoff for alle som arbeider med eller interesserer seg for terminologi. Nyhetsbrevet er gratis, og man kan abonnere ved å gå til Språkrådets nettside www.sprakradet.no/termposten. Det kom ut to ganger i 2016.

Tønnessen, Elise Seip, red. 2016. Hva gjør lærerstudenter når de studerer? Lesing, skriving og multimodale tekster i norsk grunnskolelærerutdanning. Oslo: Universitetsforlaget. 256 s.

De som selv skal bli lærere og undervise andre, hvordan arbeider de med fagets tekster og uttrykksformer i vid forstand? Hvordan leser og skaper de tekster, og hvordan bidrar dette til å utruste dem til å bli gode lærere i framtidens skole?

Forskerne har vært opptatt av hvilken rolle digitale medier og multimodale tekster spiller i lærerstudentenes arbeid. Digitale medier byr på nye muligheter for å kombinere skrift med bilder og lyd, for aktiv respons, interaktiv utprøving

og sosial samhandling. Forfatterne analyserer konkrete arbeidskrav og trekker inn studentenes refleksjoner om hvordan tekster og medier fungerer i læringsprosessen i ulike fag.

Uri, Helene. 2016. Godt språk (alt du trenger å vite for å ordlegge deg korrekt). Oslo: Kagge forlag.

Boka er delt inn i fem kategorier: Rettskriving, grammatikk, ord og uttrykk, språkhistorie og talespråket. Boka bygger på Riksmålsforbundets språkspalte som Uri har samlet, redigert og skrevet om.

Utgård, Karl Arne. 2016. Juridisk og administrativ ordliste. 2. utgåva. Oslo: Det Norske Samlaget. 161 s.

Ordlista har 5500 oppslagsord på bokmål med omsetjing til nynorsk.

Veka, Olav. 2016. Norsk etternamnleksikon. 2. utgåva. Revidert, oppdatert og utvida. Oslo: Det Norske Samlaget. 640 s.

Leksikonet inneheld alle etternamn, norske og innvandra, som har fleire enn 25 namneberarar.

Vaa, Anders. 2016. Dialektboka. Oslo: Spartacus forlag. 223 s.

Forfatteren av boka er språkforsker og presenterer de viktigste trekkene for de ulike norske dialektene. Den inneholder opptak av mer enn 70 dialekter, og de kan spilles av ved å trykke på en knapp i bokas lydpanel.

Sverige

Annika Engdahl & Gabriella Sandström

Andersson, Daniel; Lars-Erik Edlund, Susanne Haugen och Asbjörg Westum (red.): Studier i svensk språkhistoria 13. Historia och språk-historia. Institutionen för språkstudier, Umeå universitet och Kungl. Skytteanska Samfundet. 2016. 316 s.

Konferensen Svenska språkets historia anordnades för trettonde gången i Umeå 2014.

Temat för konferensen var "Historia och språkhistoria". Denna konferensvo-

lym innehåller föreläsningar och artiklar om bland annat filologi i Facebooks tidevarv, brevmottagare och negationer i estlandssvenska.

Axelsson, Martin: "Kalla mig inte mamsell!" En jämförelse av tre skandinaviska översättares behandling av kulturspecifika element i fransk- och engelskspråkig skönlitteratur. Uppsala universitet. 2016. 267 s.

Den här avhandlingen undersöker arbetet och praktiken hos tre skandinaviska översättare från Norge, Sverige och Danmark. Huvudfrågan är vilka strategier som översättarna använder när de översätter kulturspecifika element från franska och engelska. Resultaten visar att det både finns likheter och olikheter i översättarnas val av översättningsstrategi. Det visar sig även att de strategier som används beror på det kulturspecifika elementet i fråga och nästan aldrig på språket.

Blensenius, Kristian; Petrus Wang, Lars-Erik Longhi, Monica von Martens, Sture Berg et al: Svenska Akademiens ordlista. 14:e upplagan, som app (för iOS).

Svenska Akademiens ordlista, den fjortonde upplagan, utgiven som app för iOS.

Bulletinen Klarspråk. Språkrådet.

Bulletinen Klarspråk är ett informationsblad med nyheter om klarspråksarbete i Sverige och andra länder och kommer ut fyra gånger per år. Under året har Klarspråk bland annat haft tema tillgänglighet och klarspråk i e-tjänster, klarspråk i sociala medier samt forskning, till exempel om hur man mäter effekter av klarspråksinsatser och om myndigheters värdegrunder. Samtliga nummer går att ladda ned från Språkrådets webbplats: www.sprakochfolkminnen.se/sprak/klarsprak/bulletinen-klarsprak.html

Dahl, Alva: Interpunktion. Om skiljetecken och textens nyanser. Morfem. 2016. 183 s.

I den här boken berättar Alva Dahl om skiljetecknens framväxt och utveckling. Hon beskriver deras funktioner i nutida texter från olika genrer. Boken är ett slags teoretisk handbok för alla som läser och skriver och belyser skiljetecknens roll i flera sorters texter. Författaren visar komplexiteten i det vi redan gör och uppmanar läsarna att våga experimentera lite mer. Valet av skiljetecken kan nämligen vara så mycket mer än att följa regler, och det kan påverka texten på många sätt.

Engstrand, Olle: Kan du säga Schweiz? En bok om uttal på svenska och utländska. Morfem. 2016. 235 s.

Vi reagerar direkt på hur människor talar. Utan att tänka på det uppfattar vi allt från kön och ålder till humör, prestige och status. Därför vill de flesta att det ska låta rätt när vi yttrar oss. I den här boken ger Olle Engstrand råd och tips om uttal av ord från främmande språk. Han går igenom ord från de språk som är mest närvarande i svenskan och ger även en inblick i den svenska uttalshistorien.

Guldbrand, Karin och Englund Hjalmarsson, Helena: Webbredaktörens skrivhandbok. Klarspråk på nätet. 6:e omarbetade upplagan. Producta förlag. 2016. 336 s.

I dag producerar många yrkesgrupper som tidigare inte har skrivit särskilt mycket texter till breda målgrupper. Många som tidigare inte arbetat med formgivning eller användarvänlighet har börjat skapa sidor och behöver anpassa dem efter webbens förutsättningar. I den här boken ger författarna vägledning och konkreta tips för alla delar av webb- och textproduktionen.

Gustafsson, Anna W.; Lisa Holm, Katarina Lundin, Henrik Rahm och Mechtild Tronnier (red.): Svenskans beskrivning 34, Förhandlingar vid trettiofjärde sammankomsten för svenskans beskrivning, Lund den 22–24 oktober 2014. Lunds universitet. 2016. 491 s.

Den trettiofjärde sammankomsten för svenskans beskrivning ägde rum den 22–24 oktober 2014 på Språk- och litteraturcentrum i Lund. Temat var ”Svenskan i teori och praktiker”. Denna konferensvolym innehåller artiklar och föreläsningar om bland annat *en* som generiskt *man*, sexusböjning, kodväxling och textsamtal.

Hagren Idevall, Karin: Språk och rasism. Privilegiering och diskriminering i offentlig, medierad interaktion. Uppsala universitet. 2016. 87 s.

Denna avhandling handlar om språk och rasism. Målet för undersökningen är att undersöka hur rasism reproduceras i interaktion om immigration, integration och flyktingpolitik. Avhandlingen analyserar tre olika kommunikativa situationer: kommentarsfält till nyhetsartiklar på internet, inlägg och kommentarer på bilddelningsmediet Instagram och tv-sända valdebatter mellan politiker. Rasistiska diskurser diskriminerar mot och privilegierar människor genom att kategorisera dem efter kulturella, etniska, religiösa och nationella olikheter.

Analyserna visar bland annat hur sociala kategorier tillskrivs egenskaper i relation till varandra, det som konstrueras som svenskt privilegieras medan

det som konstrueras som icke-svenskt diskrimineras. Men avhandlingen pekar även på det motstånd som språkandet kan utgöra, något som synliggör det dynamiska i rasistiska strukturer.

Holmer, Louise: Grammatik i SAOL. En undersökning av grammatisk information i Svenska Akademiens ordlista över 130 år. Göteborgs universitet. 2016. 148 s.

Denna licentiatavhandling undersöker den grammatiska information som ges i SAOL. Ordlistan visar en historisk utveckling av svenska språket sedan den första upplagan 1874. Den grammatiska informationen i SAOL är här undersökt på tre nivåer: introduktionstexter, huvudord och inledningstexter.

Studien visar att mängden grammatisk information per huvudord varierar mycket, mellan upplagor såväl som mellan ordkategorier. Det finns generellt mer grammatisk information än vad som är förväntat i en enspråkig ordlista som främst är inriktad på ortografi och böjning.

Hult, Ann-Kristin: Ordboksanvändning på nätet. En undersökning av användningen av Lexins svenska lexikon. Göteborgs universitet. 2016. 286 s.

I denna avhandling redogör Ann-Kristin Hult för en undersökning av användningen av internetordboken *Lexins svenska lexikon*, LSL. LSL är en enspråkig inlärningsordbok för relativt avancerade nybörjare. LSL genomgick en omfattande revidering 2008–2011 och studien baseras på material från både före och efter revideringen. Användningen av LSL undersöks utifrån tre perspektiv: 1) en kvantitativ analys av uppslagningar på ordbokens webbsida, 2) en kvantitativ/kvalitativ enkätstudie om användarna och deras användning av LSL och 3) kvalitativa näranalyser av några enskilda informanter och deras aktiviteter på webbsidan.

Genom en kombination av metoder kan en mer komplett och nyanserad bild av faktisk ordboksanvändning uppnås. De olika metoderna genererar resultat som kompletterar varandra, och detta har gett en mer rättvisande beskrivning av användningen av LSL.

Hörberg, Thomas: Probabilistic and Prominence-driven Incremental Argument Interpretation in Swedish. Stockholms universitet. 2016.

Denna avhandling undersöker hur grammatiska funktioner i transitiva meningar, subjekt och direkt objekt, är distribuerade i skriven svensk diskurs i avseende på morfosyntaktisk såväl som semantisk och refererande (positions-baserad) information. Thomas Hörberg undersöker även hur uppgifter om

grammatiska funktioner i direktförståelse av transitiva är influerade av samspelet mellan morfosyntaktisk och positionsbaserad information.

Johanson, Kerstin: Svenska uttryck och deras ursprung. Ordalaget bokförlag. 2:a upplagan. 2016. 184 s.

Uttrycken *is i magen* och *glida på en räkmacka* bör inte tolkas bokstavligt, i likhet med många andra av våra svenska vardagsuttryck. Uttryckens ursprung varierar; många kommer från det gamla bondesamhället, från sagor och fabler och från Bibeln. Den här boken tar upp ungefär 200 av svenskans vanligaste uttryck och förklarar deras betydelse och ursprung.

Kalm, Mikael: Satsekvivalenta infinitivfraser i svenskan: En synkron och diakron undersökning. Uppsala universitet. 2016. 263 s.

Detta är en synkron och diakron studie över två typer av infinitivfraser, kontrollinfinitever (att-infinitever) och nexusinfinitever (objekt med infinitivkonstruktioner). De infinitivbaserade fraserna uppvisar vissa satstypiska egenskaper och används ungefär som bisatser. Därför kan de betecknas som satsekvivalenta. Den empiriska undersökningen visar att infinitivfraserna användes redan i fornsvenskan på liknande sätt som idag.

Kontrollinfiniteverna har emellertid förändrats vad gäller inre egenskaper och infinitivmärkets distribution och funktion. Avhandlingens teoretiska analys behandlar relationen mellan kontrollinfinitever, nexusinfinitever och bisatser samt hur kontrollinfiniteverna och deras infinitivmärke utvecklats i svenskan.

Kempe, Lotta: Skriva för webben. Internetstiftelsen i Sverige. 2016. 39 s.

Detta är en guide för alla som skriver för webben. Boken ger information om hur texter blir lästa på webben, hur man målgruppsanpassar texter och skriver kortfattat. Här finns även tips om hur man skriver bra rubriker, lyfter fram viss information och hur texter produceras i olika medier.

Kieliviesti. Språkrådet.

Tidskriften på och om finska och meänkieli kom ut med fyra nummer under 2016. Huvudartiklarna handlade om den första finskspråkiga ordboken och dess författare, vilka egenskaper ett namn ska ha för att man ska minnas det, en doktorsavhandling om läroböcker i finska 2 och i finska som andraspråk och om en doktorsavhandling som jämför finska och svenska pensionstexter i respektive land. Illustratören Markku Huovila tecknar en bild med anknytning till innehållet i varje huvudartikel. Artiklarna går att läsa på Språkrådets webbplats www.sprakochfolkminnen.se/Kieliviesti.

af Klintberg, Bengt: Byta namn? Carlsson. 2016. 191 s.

De svenskar som byter efternamn blir fler för varje år. En av Sveriges främsta experter på folkliv och folkliga traditioner, Bengt af Klintberg, ger i den här boken förslag på 800 efternamn. Många av dem går tillbaka på gamla ortnamn från olika delar av Sverige och alla namnen åtföljs av en kommentar med ordförklaringar och geografiska upplysningar. I boken redogörs även för vilka det är som oftast byter efternamn. Det kan till exempel vara de som har ett mycket vanligt sonnamn eller barn till invandrare som vill ha ett lätthanterligt, svenskklingande efternamn. Boken innehåller även en historik över svenskt namnbruk under tusen år.

Lagerholm, Per: Språknormer och språkvärdering. Studentlitteratur. 2016. 239 s.

Detta är en lärobok för universitetsstudier i svenska, svenska som andraspråk och studenter på språkkonsultutbildningar. För att kunna värdera språk sakligt är det viktigt att utförligt kunna beskriva, förklara och resonera om språket, för att skapa väl underbyggda argument. Per Lagerholm förmedlar en saklig och konstruktiv syn på språket och förklarar det som man behöver förstå innan man bedömer språk. Boken resonerar bland annat om vad som menas med språkliga normer, varför de varierar och förändras liksom orsakerna till att människor reagerar både ofta och kraftigt på andra människors språkbruk.

Lennartson-Hokkanen, Ingrid: Organisation, attityder, lärandepotential. Ett skrivpedagogiskt samarbete mellan en akademisk utbildning och en språkverkstad. Stockholms universitet. 2016. 213 s.

Denna avhandling undersöker svenska språkverkstäders pedagogiska ställning i relation till deras omgivande villkor. Detta undersöks genom en fallstudie av organisation, attityder och lärandepotential i ett pedagogiskt samarbetsprojekt om skrivande, i ett projekt med många flerspråkiga studenter.

De generella slutsatserna pekar på att språkverkstäder har potential att vara platser för pedagogisk utveckling där handledaren kan dela sin expertis med studenter och personal. För att stärka språkverkstädernas position vid universiteten behövs en professionalisering av handledarna, och det är även viktigt att forskning bedrivs vid språkverkstäderna.

Lind, Kalle: Skånsk-svensk ordbok. Från abekatt till övanpo. Roos & Tegnér. 2016. 229 s.

I denna bok har Kalle Lind samlat de mest specifikt skånska uttrycken,

med urval från lundensiska, malmöitiska, eslövska, österlenska och göingska. Boken innehåller även namn på platser, byggnader, händelser och seder med ursprung i Sveriges sydligaste landskap. Både äldre och modernare ord finns med i ordboken.

Lundin, Barbro: Vilken match! Vilket tempo! Fotbollens språk i media.

Carlsson. 2016. 272 s.

I den här boken visar Barbro Lundin hur språket i fotbollen växlar mellan klichéartade formuleringar och mer originella metaforiska uttryck. Fotbollsspråket är typiskt för sportspråket och kan variera mycket beroende på skribentens personlighet och intressen. Iakttagelserna bygger på tidningsmaterial från 1900-talets början fram till modern tid. Boken beskriver även de yttre förutsättningarna för sporten, bland annat hur damfotbollen har bemötts. Barbro Lundin har under många år arbetat som universitetslektor i svenska språket.

Löfving, Stellan och David Stark: Kassa personalen rekommenderar.

Våra roligaste särkrivningar. Känguru. 2016. 111 s.

Särkrivningar är ett språkfel som rör upp heta känslor i Sverige. Ofta handlar det om hatkärlek. I denna bok finns 100 exempel som är hämtade från verkligheten, exempelvis *tjugo eller femtio lappar*, *prins korv* och *herr skinnställ*. Redaktörerna står tillsammans bakom Facebooksidan "Sverige mot särkrivning", som har ca 150 000 följare.

Eriksson, Majvor Massa (red.): Vardagshandbok: tre generationer – samtal mellan vuxna och barn på lulesamiska, svenska och engelska.

B4press. 2016. 124 s.

Den här boken är uppdelad i fjorton avsnitt som berättar om urfolkens traditionella kulturarv i ett barnperspektiv. Ursprungsspråket i boken är lulesamiska, men det finns även översättningar till svenska och engelska. Berättelserna är skrivna i dialogform mellan barn och vuxna och handlar om vardagsvanor, rutiner och traditioner från då- till nutidens erfarenheter från åtta årstider. Arbetet med språkutveckling har pågått under många år. Barnens lekar, tankar, funderingar och skapande bildmaterial har varit i fokus för att utveckla det samiska språket. Boken vill uppmärksamma hur barn erövrar sitt modersmål och även skapa ett intresse för språkets omistliga kulturvärde.

Parkvall, Mikael och Lars Melin: Laddade ord. En bok om tankens makt över språket. Morfem. 2016. 190 s.

Den här boken handlar om laddade ord och om vilka ord som diskuteras

mest i dag. Kan vår uppfattning av verkligheten förändras för att vi byter ut ett ord? Kan till och med verkligheten förändras?

Mikael Parkvall och Lars Melin har studerat debatten om laddade ord och de språkliga grundlagar som styr spelet om orden. Självklart utvecklas språket, precis som våra tankar om språket. Ord som var neutrala och användbara i går kan vara helt otänkbara att använda i dag. Men utvecklingen går inte i samma riktning hela tiden, varken mot ökad tolerans eller mot hårdare regler. Den går snarare åt flera olika håll.

Petrulevich, Alexandra: Ortnamnsanpassning som process. En undersökning av vendiska ortnamn och ortnamnsvarianter i Knýtlinga saga. Uppsala universitet. 2016. 318 s.

Syftet med denna avhandling är att teoretiskt och empiriskt beskriva och förklara fenomenet ortnamnsanpassning, som inte nödvändigtvis slutar med lånande eller kopiering av ortnamn utan kan fortsätta längre. Materialet är 48 vendiska ortnamn i Knýtlinga saga. Det viktigaste resultatet i avhandlingen är den föreslagna avgränsningen mellan ortnamnskopiering och anpassning. Genom att diskutera de faktorer som kan påverka kopieringen och dess resultat, ligger fokus på språkanvändarens bestämmande roll. Den resulterande formen av anpassning är i de flesta fall styrd av det lingvistiska systemet i målspråket, vilket syns i den modell som används i avhandlingen för att beskriva resultatet av anpassningsprocessen.

Prytz, Johanna: Optional RHEMES and Omitted UNDERGOERS. An Event Structure Approach to Implicit Objects in Swedish. Stockholms universitet. 2016. 188 s.

Den här avhandlingen handlar om implicita objekt i tre olika typer av objektlösa satser i svenskan. Syftet är att definiera de väsentliga semantisk-syntaktiska egenskaperna hos objektlösa satser i modern svenska. Studien visar att händelsekomplexiteten hos verbet är avgörande för uppfattningen av ett yttrande utan objekt och följaktligen att de möjliga objektsuppfattningarna är nära sammankopplade med verbets strukturella egenskaper. Författaren argumenterar också för att de möjliga verb-objektrelationerna i språket är influerade av encyklopedisk kunskap associerad både till verben och till kunskapen om hur världen är organiserad.

Språk och stil. Vol. 26. Adolf Noreen-sällskapet för svensk språk- och stilforskning. 2016. 276 s.

Tidskrift som publicerar vetenskapliga artiklar som berör svenska språket.

Nummer 26 av *Språk och stil* innehåller bland annat en artikel om adjektivböjning med *-a* eller *-e*, där syftet är att ge en bild av den variation i användning som finns i dag och att genom analys av material säga något om vilka faktorer som styr variationen. En annan artikel handlar om språkbrukares inställning till *ben* och vilka bakgrundsfaktorer som ligger bakom denna. Andra artiklar handlar exempelvis om talackommodation och språkförändring, om språket i den kvinnliga rösträttsrörelsen i Sverige och om mötesspråk. Tidskriften innehåller även flera recensioner av nya artiklar och andra vetenskapliga arbeten.

Språktidningen kom ut med åtta nummer under 2016.

Artiklarna under året handlade bland annat om katter och deras kommunikation, Shetlandsdialekt med nordliga rötter, rättstavningsreformen och Selma Lagerlöf, smeknamn, syntolkning samt den språkliga mångfalden i Sverige i dag och historiskt. Varje nummer innehåller även porträtt av en person som använder språk i sin vardag på olika sätt, tips på böcker och appar om språk och språkforskning, samt diverse krönikor av språkforskare, lärare och överättare. I januari publiceras också Språkrådets och Språktidningens gemensamma nyordlista för föregående år.

Teinler, Jannie: Dialekt där den nästan inte finns. En folklingvistisk studie av dialektens sociala betydelse i ett standardspråksnära område. Uppsala universitet. 2016. 295 s.

Avhandlingen undersöker hur dialekt avgränsas socialt och geografiskt i ett standardspråksnära dialektområde. Det folklingvistiska perspektivet innebär att det är språkbrukarnas uppfattningar som studeras. Undersökningen fokuserar på dialekt som socialt och kulturellt fenomen. Vilka dialektområden uppfattar deltagarna som meningsfulla? Hur beskrivs dialekten språkligt och vem talar den? Vilket förhållande finns till rikssvenska? Läsaren får en inblick i på vilket sätt dialekt som nästan inte finns, är relevant idag.

Vuorenpää, Sari: Litteracitet genom interaktion. Örebro universitet. 2016. 248 s.

Syftet med denna avhandling är att analysera samtal som förs inom olika sorters skrivundervisning. Materialet är insamlat i tre olika skolor och analyserat för att visa på olika samtalsmönster. Resultaten visar bland annat på varierade samtalsmönster. En stor del av helklassamtalen tar till exempel formen av korta yttranden som bildar listor i relation till en fråga från läraren, samtidigt som samtalsmönstren och deltagarroller varierar mer när elever arbetar i smågrupp. Avhandlingen visar också att flerspråkiga resurser ibland tas i bruk,

men att skolarbetet oftast bygger på en enspråkig samtalsnorm. Resultaten pekar emellertid på att flerspråkighet ibland kan vara en användbar resurs, oavsett lärarens språkbakgrund.

Wahlberg, Mats (red.): Svenskt ortnamnslexikon. 2:a reviderade upplagan. Institutet för språk och folkminnen. 2016. 434 s.

Den här boken går igenom mer än 6 000 olika namn på städer, kommuner, samhällen, socknar, sjöar, älvar, berg med mera i Sverige. Varje namn får en kortfattad förklaring och kopplas till de senaste forskningsrönen. Några av de vanligaste namnleden, till exempel *bol*, *säter* och *ånger*, får särskilda artiklar där de behandlas mer noggrant. I den andra upplagan har flera artiklar reviderats och det har tillkommit ungefär 60 nya artiklar. Lexikonet är utarbetat av en grupp av Sveriges ledande ortnamnsforskare.